

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Економіка та менеджмент:
перспективи розвитку**

**Экономика и менеджмент:
перспективы развития**

**Economics and management:
development perspectives**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 20 листопада 2014 року)

Суми
Сумський державний університет
2014

конфліктів майже не виникає. Спостерігається висока толерантність, відсутність упередженого або занадто бюрократизованого механізму влади, високий рівень соціальної свідомості та відповідальності серед населення. На противагу таким країнам можна навести країни з низьким або середнім ІРЛ: Китай (9,24 трильйони доларів), Ірак (222,9 мільярди доларів), Афганістан (20,72 мільярди доларів), Африканські країни та інші. Тривалість життя в деяких з таких країн, наприклад, в Зімбабве, становить в середньому 34 роки, відчуття соціальної відповідальності та культури в таких країнах значно гірше ніж в інших. Спостерігаються постійні збройні конфлікти.

З вищенаведених даних можна зробити висновок, що саме розвиток економіки та науки в однаковій пропорції допоможе побудувати сильне, демократичне суспільство. Дуже важливу роль на цьому шляху відіграватиме альтернативна суспільно-політична освіта молоді (Європейський Молодіжний парламент, програма роботи ООН для молоді, та інші проекти, організовані UNDP (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй), адже саме молоде покоління визначатиме подальший шлях розвитку своєї країни, при цьому важливо враховувати всі переваги міжнародної інтеграції в таких питаннях.

ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Бреус С.В., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)

За сучасних реалій відбувається нарощування негативних тенденцій у сфері вищої освіти, які формуються під впливом низки факторів, котрі, у свою чергу, являють собою загрозу як економічній безпеці держави, так і економічній безпеці вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Економічна безпека ВНЗ виходить із загального розуміння економічної безпеки, котра є головною складовою національної безпеки. Згідно з [1] економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави.

Найчастіше в сучасній літературі економічну безпеку ВНЗ розглядають з позицій ресурсного та захисного підходів – як стан вищу, в якому наявних ресурсів достатньо для запобігання, послаблення або захисту від загроз діяльності ВНЗ [2]. У праці [3] наводиться визначення економічної безпеки ВНЗ. Економічна безпека ВНЗ – це такий стан його економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і гарантує

стабільне функціонування та динамічний розвиток. Також зазначається, що важливим є розгляд економічної безпеки як процесу у статичній і динамічній.

Крім забезпечення екосесента (economic security of enterprise) є нагальна необхідність забезпечення економічної безпеки й суспільно важливих соціально-економічних систем, до яких належать ВНЗ, котрі у праці [4] пропонується називати «екосесед» (economic security of education). ВНЗ згідно з [4] можна розглядати з двох позицій: 1. Визнання ВНЗ економічною корпорацією, діяльність якої відбувається на конкурентному ринку і має зосереджуватись на виробництві та комерціалізації знань. Це зумовлює доречність застосування у розв'язанні проблематики економічної безпеки ВНЗ принципів підходів до забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності з урахуванням особливостей діяльності ВНЗ, її продукту – знань та його комерціалізації. 2. Визнання важливості ролі ВНЗ у суспільних процесах розширеного відтворення робочої сили, а вища освіта є зосередженням духовного потенціалу нації, системою виховання та підготовки молоді, де увага має акцентуватись на творчості, змісті та індивідуальності у навчанні, формуванні інтелектуального майбутнього. Тоді проблематику екосесента потрібно формувати в контексті економічної безпеки країни.

У праці [4] зазначається, що «експлейнарний базис екосесента має формуватись на деякій змішаній позиції, яка зумовлена тісним зв'язком соціальних відносин у системі національної вищої освіти з економічними відносинами».

Враховуючи загальні підходи до терміну «економічна безпека ВНЗ» при її оцінюванні як і економічної безпеки держави увагу необхідно приділяти виявленню загроз (погіршення якості вищої освіти; відтік кваліфікованих кадрів з ВНЗ; зменшення чисельності абітурієнтів; загострення конкуренції між вишами за абітурієнтів та між випускниками на ринку праці тощо) та розробці заходів щодо їх подолання. Основними з яких можуть бути такі: 1. Здійснення постійного моніторингу вишів задля подальшого їх перепрофілювання, реорганізації або ліквідації. Критеріями можуть слугувати як вітчизняні, так і міжнародні університетські рейтинги. 2. Здійснення виваженого підходу та врахування при визначенні обсягів фінансування вишів та бюджетного замовлення: профільності ВНЗ з урахуванням потреб економіки в фахівцях, які здобувають у цих ВНЗ вищу освіту; кількості поданих заяв протягом певного періоду часу в динаміці абітурієнтами, які вступають до ВНЗ після технікуму/коледжу або профтехучилища лише для тих абітурієнтів, які послідовно здійснюють навчання за профілем.

Основними напрямками підвищення рівня економічної безпеки ВНЗ у межах котрих у праці [5] пропонується реалізувати конкретні заходи, можуть

бути такі: зростання кількості абітурієнтів та інших споживачів освітніх послуг; забезпечення кількості та якості викладацького складу; оптимізація матеріальної бази ведення навчального процесу; скорочення витрат на фінансування діяльності; зростання доходів від інших видів діяльності крім навчальної; укріплення відносин із профільним Міністерством та іншими органами державної влади.

1. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98200&cat_id=32854.

2. Мартинюк В. П. Економічна безпека. [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DO WNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecmepi_2013_25\(2\)_24.pdf](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DO WNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecmepi_2013_25(2)_24.pdf).

3. Стеців І. С. Економічна безпека ВНЗ: сутність та особливості планування / І. С. Стеців // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: [збірник наукових праць] / відповідальний редактор О. Є. Кузьмін. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. - 416 с.: іл. - (Вісник / Національного університету "Львівська політехніка"; № 691). – С. 218-222. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10021/1/34.pdf>.

4. Козаченко Г. В., Тюленев Г. Д. Позичування вищого навчального закладу в експлейнарному базисі його економічної безпеки. http://trpe.econom.univ.kiev.ua/data/2011_24/Zb24_13.pdf.

5. Тюленев Г. Д. Основні напрями підвищення економічної безпеки вітчизняних ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eme.ucoz.ua/pdf/251/25Tyul.pdf>.

ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ПРЯМОЇ ЗБИТКОЄМНОСТІ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Бублик М.І., докторант, **Савчук А.**, студент
Національний університет «Львівська політехніка» (Україна)

Проблема економічного оцінювання техногенної шкоди, завданої впливом господарської діяльності на економічну, екологічну й соціальну підсистеми національного господарства, набуває особливої актуальності за несприятливих (кризових) обставин. В Україні залишається невирішеним питанням повнота та об'єктивність існуючої системи показників економічного оцінювання техногенних збитків в національному господарстві.

Авторами запропоновано загальну систему показників економічного оцінювання техногенних збитків доповнити спеціальними показниками, які характеризуватимуть використання природних, енергетичних, матеріальних ресурсів та їх втрати в національному господарстві у вартісній формі, які було узагальнено рядом складових поняття техногенної збиткоємності: ресурсоємність, енергоємність, викидоємність, скидоємність, відходоємність тощо. Методика розрахунку показників прямої техногенної збиткоємності в